

LYNGHØJEN

**LÆREPLAN FOR LYNGHØJEN MINISTERIETS
SKABELON**

RAMBOLL

INDHOLDSFORTEGNELSE

1 INTRODUKTION	2
1.1 Læsevejledning	2
1.2 Beskrivelse til læreplanen (Hvem er vi?)	4
2 DEN PÆDAGOGISKE LÆREPLAN	5
2.1 Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber	5
2.2 Pædagogisk læringsmiljø	9
2.3 Samarbejde med forældre om børns læring	10
2.4 Børn i udsatte positioner	11
2.5 Sammenhæng til børnehaveklassen	12
3 ØVRIGE KRAV TIL LÆREPLANEN	14
3.1 Inddragelse af lokalsamfundet (og evt. forældrebestyrelsen)	14
3.2 Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	14
4 DE SEKS LÆREPLANSTEMAER	16
4.1 Alsidig personlig udvikling	16
4.2 Social udvikling	17
4.3 Kommunikation og sprog	18
4.4 Krop, sanser og bevægelse	20
4.5 Natur, udeliv og science	22
4.6 Kultur, æstetik og fællesskab	23
5 EVALUERINGSKULTUR	25
5.1 Evalueringskultur	25
5.2 Evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan	26

1 INTRODUKTION

I Danmark går størstedelen af alle børn i alderen 0-6 år i dagpleje, vuggestue eller børnehave. Det giver dagtilbuddene en unik rolle i forhold til at understøtte børns generelle trivsel og udvikling.

Siden 2004 har alle dagtilbud arbejdet med en pædagogisk læreplan, hvis formål er at opstille mål for børns udvikling, læring, trivsel og dannelse inden for seks centralt fastsatte læreplanstemaer. Som led i at styrke kvaliteten på dagtilbud blev der på baggrund af dagtilbudsaftalen "Stærkere dagtilbud – alle skal med i fællesskabet" i 2017, vedtaget en ny lovgivningsmæssig ramme i 2018 for arbejdet med den pædagogiske læreplan i dagtilbud. Ændringerne tager udgangspunkt i det samlede forslag om en styrket pædagogisk læreplan, som en mastergruppe og seks arbejdsgrupper udarbejdede i 2016.

Udarbejdelse af dagtilbuddets pædagogiske læreplan skal bygge på lokale udfordringer, styrker og kompetencer og de er en ledelsesmæssig beslutning, hvordan man mest hensigtsmæssigt udformer sin pædagogiske læreplan inden for de fastsatte rammer i loven og af kommunalbestyrelsen.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

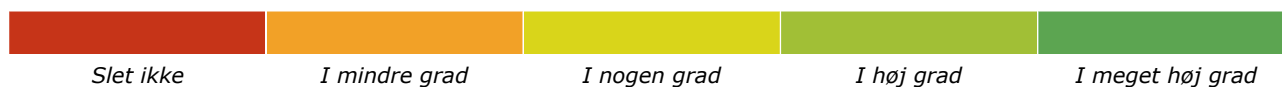
Dagtilbuddets pædagogiske læreplan skal fungere som et pædagogisk redskab, der via korte, relevante pædagogiske refleksioner og eksempler skal skabe en klar fælles retning for det pædagogiske arbejde, der foregår i dagtilbuddet. Herunder sikre, at den intenderede pædagogik er til stede hele dagen og i alle aktiviteter, rutiner med børnene mv. Læreplanen skal således indeholde nogle overordnede relevante refleksioner over og eksempler på, hvordan det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet inddrager børnenes perspektiv og børnefællesskabet og tager højde for den konkrete børnegruppes sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger og behov. Eksemplerne skal være retningsgivende for personalet i det daglige pædagogiske arbejde med børnene.

1.1 Læsevejledning

I denne læreplansrapport kan der læses om dagtilbuddet pædagogisk praksis suppleret med forskellige resultatvisninger. Resultatvisningerne skal betragtes som et kvalificeret øjebliksbillede og skal altid anvendes som led i en helhedsbetragtning af dagtilbuddet.

Gennemsnitsgraf

Dagtilbuddets resultater vises på en rød/gul/grøn skala fra 0 til 5, hvor værdierne er tillagt følgende betydning:

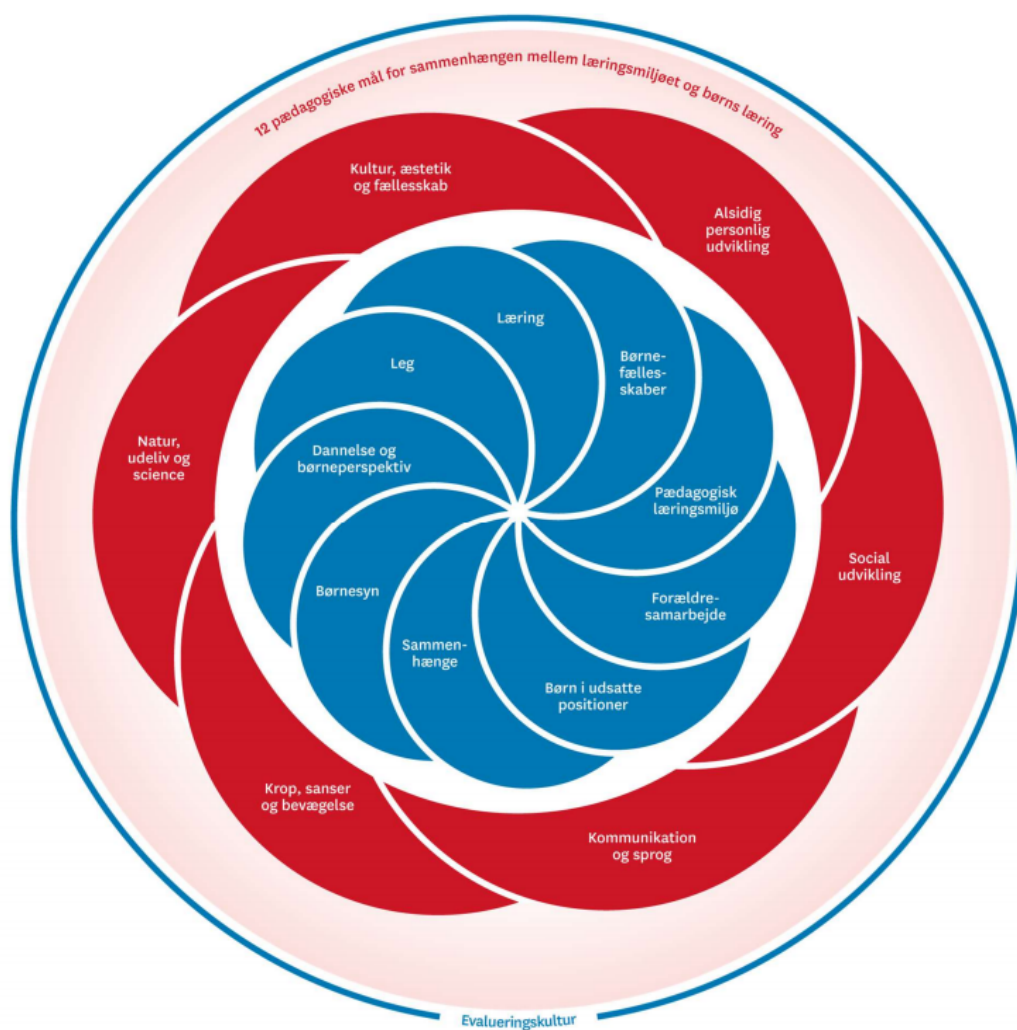
Resultater fra dagtilbuddets dialogvurderinger

Under afsnittet om læreplanstemaerne suppleres dagtilbuddets beskrivelse med en graf for fagpersonalets vurderinger af børnenes kompetencer på de enkelte læreplanstemaer. Grafen er opgjort som et simpelt gennemsnit, hvor svarerne på de enkelte spørgsmål tillægges en værdi fra 1 til 4, hvor 1 er "Kan ikke endnu" og 4 er "Kan".

Den styrkede pædagogiske læreplan

Det fælles pædagogiske grundlag
og de seks læreplanstemaer

1.2 Beskrivelse til læreplanen (Hvem er vi?)

Lynghøjen er en lille aldersintegreret institution med børn i alderen 0-6 år, som er normeret til 66 pladser.

Vi har i Lynghøjen udviklet en bevægelses- og udelivsprofil. Hvilket hos os betyder, at vi har et særligt fokus på at bruge de forskellige læringsrum, som vi finder i Lynghøjen og i nærmiljøet omkring Lynghøjen. Vi bruger dagligt stranden, skoven, skolen, legepladsen og de mange grønne områder vi finder rundt om institutionen til fordybelse og læring.

Vores mål er, at alle børn får de bedste muligheder for at udvikle en god grundmotorik, er socialt velfunderet og får erfaringer med de mange processer naturen giver os indsigt i. Da vi ved, at det er afgørende for børnenes kommende skolestart, at de har grundmotorikken og det sociale samspil på plads og har erfaringer med at være i læringsprocesser. Vi ønsker samtidig at være med til at børnene bliver miljøbevidste samfundsborgere, der hos os får mange erfaringer/oplevelser i naturen, hvilket forhåbentlig vil gøre at de passer på den i fremtiden.

Vi positionerer os i mindre aldersintegreret læringsgrupper: Krudtugler (0-ca. 2 år), Skovtrolde (ca. 2- 3 år), Guldsmede (ca. 4 - 5 år) og Strandløver (ca. 5 - skolestart). Det er det enkelte barns udvikling og relationer der er afgørende for, hvornår barnet flytter gruppe.

Vi har valgt, at børnene er opdelt i forhold til deres alder og udviklingsniveau, hvilket giver personalet nogle gode muligheder for at tilrette aktiviteterne til netop denne gruppes behov. Dette betyder bl.a. at vores kommende skolebørn er samlet hos Strandløverne hver dag, det giver os mulighed for at tilgodese deres behov for læring i forhold til den kommende skolestart. I foråret deltager denne gruppe i distriktets projekt "Børn på vej i skole".

Dagen i Lynghøjen er opdelt, så der er fordybelsestid/gruppetid fra 8:30-12, resten af dagen er der mulighed for at lege, lære og skabe relationer på tværs i hele huset.

Grupperummene i Lynghøjen er opdelt, så det enkelte grupperum indeholder aktiviteter der er tilpasset gruppens alder. Eks. hos Skovtroldene er der plads til bevægelse, da denne aldersgruppe er meget kropslig undersøgende.

Lynghøjens legeplads er indrettet så der både er mulighed for at bruge kroppen, samt mulighed for at følge årets gang. Vi har frugttræer/buske som vi nyder godt af. Vi planter og sår grønsager og blomster, det giver os mulighed for at følge processen fra jord til bord, samt at følge med i de mange nyttige insekters liv.

Vores køkken har sølvmærket i økologi og vi arbejder med, at børnene får en indsigt i, hvordan vi omsætter råvarer til dejlig mad. Vi laver mad på bål og tager de dejligste madpakker med ud i naturen og nyder at spise i andre omgivelser. Børnene hos os skal opleve madglæde og vi forsøger at give dem mulighederne for at udvikle madmod.

I Lynghøjen lægger vi stor vægt på, at alle børn bliver mødt af voksne der anerkender dem og glædes i samværet med dem. Børnene oplever voksne der støtter, guider og puffer dem videre i deres udvikling. Dagligdagen er fyldt med spændende aktiviteter og masser af humor og sjov.

Vi vægter det tætte forældresamarbejde højt og har en del faste traditioner, som er med til at skabe et sammenhold i både børne-og forældregruppen.

2 DEN PÆDAGOGISKE LÆREPLAN

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

2.1 Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer

- Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring, Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig. De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15)

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

- **Børnesyn** Hvad siger loven?

Det at være barn har en værdi i sig selv. Børn skal ikke alene forberedes på at blive voksne, men også støttes og værdsættes i de første år.[1]Fredericia Kommunes Børn & Unge politik bygger på, at alle børn er forskellige og har forskellige vilkår og forudsætninger. Børn er som udgangspunkt nysgerrige og eksperimenterende og skal ses som aktive medskabere af egen læring og udvikling. Børn udvikler sig gennem deltagelse i fællesskaber. I Distrikt Erritsø tager børnesynet afsæt i FNs Børnekonvention og det fælles Børne- og læringssyn i distriktet "Børn gør det bedste, de kan". Børnesynet hviler på 3 fundamentale grundstenene: · Tryghed – trivsel · Deltagelse – dannelse · Omsorg – læring. I distrikt Erritsø betyder det, at børnene møder autentiske voksne, der næres ved samværet med dem og som indgår i anerkendende relationer med dem. Det pædagogiske personale har fokus på, at alle børn bliver set, hørt og respekteret. Børnene møder voksne, der deler hensigt med dem, og som støtter dem i at blive livsduelige og robuste. I distrikt Erritsø arbejder vi ud fra en anerkendende tilgang, hvilket betyder, at vi ser hvert enkelt barn som unikt. Vi respekterer barnets egne følelser og grænser ved at se, lytte og prøve at forstå barnets intension og at sætte ord på de følelser, de er i. Vi har fokus på social inklusion samt det at bringe børnene i meningsfulde fællesskaber. Det pædagogiske personale og dagtilbuddet er forpligtet på at skabe forskellige læringsmiljøer, der indbyder til leg og medbestemmelse. Læringsmiljøet støtter barnet i samspillet med andre, og her finder læring og dannelse sted. I Lynghøjen betyder det at vi har opdelt børnegruppen i udviklings opdelt læringsgrupper, herved kan vi målrette pædagogikken til netop dette udviklingstrin og kan optimere mulighederne for at ramme zonen for nærmeste udvikling hos alle børn. Vi giver tid og rum til børnene, også til de børn har et særligt behov, så de kan udvirke sig og de kan lære. For os har fællesskabet stor betydning for børnemiljøet, derfor sikrer vi at alle børn er en del af små og store fællesskaber. I Lynghøjen er de voksne observerende, deltagende og aktive i forhold til at styrke barnets trivsel i hverdagen. Vi fremstår som synlige voksne, som har en anerkendende tilgang og vi næres/glædes i samspillet med børnene. Eksemplarisk eksempel fra Lynghøjen: Vi har delt børnene op i mindre grupper, vi gik en tur. Børnene var med til at bestemme, at vi gik til hestene. Vi bruger

naturen som læringsrum, den giver os rig mulighed for læring og oplevelser. Der bliver skabt nye relationer i de små grupper. I den lille gruppe øges nærværet med det enkelte barn.

- **Dannelse og børneperspektiv**

- Hvad siger loven?

"Børn på 2 år og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse. Dannelse, ligestilling og demokrati skal medtænkes i det daglige pædagogiske arbejde, så børnene oplever at have indflydelse på udformning af dagligdagen og aktiviteterne uanset baggrund, køn, alder og kultur. Det pædagogiske personale i dagtilbuddet skal invitere barnet til at være aktivt deltagende, så barnet selv er med til at skabe sin læring og konkrete deltagelse i demokratiske sammenhænge, som personalet er ansvarligt for at skabe". 2 Fredericia kommune ser børns deltagelse i demokratiske sammenhænge som en væsentlig forudsætning for at børnene lærer at orientere sig - og ruste sig til at handle i en global verden. Arbejdet med dannelse skal altid tage udgangspunkt i et børneperspektiv og bl.a. sigte mod at udvikle børnenes kritiske stillingtagen og selvstændighed. Det dannende indhold skal være meningsfuldt og udfordre barnet i sin måde at begribe verden på. I distrikt Erritsø understøtter det pædagogiske personale børnene i at blive livsduelige. Livsduelighed betyder, at barnet opbygger et stærkt selvværd, over sig i at håndtere glæde samt frustrationer og at håndtere konflikter samt at kunne regulere sig følelsesmæssigt i forhold til en given situation.

Dannelse sker i betydningsfulde fællesskaber og i interaktion med andre, og det er i de sammenhænge, at barnet udvikler sociale kompetencer. Det er også her, at børnene lærer værdien af forskellighed, og at de selv skal bidrage aktivt til at skabe de gode fællesskaber, hvor de kan føle sig værdsat og opleve at høre til.

Det pædagogiske personale støtter børnene i at udvikle evnen til at være aktivt bidragende og deltagende i både små og store børnefællesskaber, samt støtter og guider børnene til at løse konflikter ud fra deres udviklingstrin. Vi støtter børnene i at blive selvskabende og innovative med lyst til at eksperimentere, finde på nye ideer og er trygge ved at lave fejl. Børnene får indflydelse og medbestemmelse. Vi lytter til børnenes meninger, ideer, undren og bringer dette ind i de pædagogiske aktiviteter og rutiner. Det pædagogiske personale er observerende og analyserende for at se, hvad børnegruppen er optaget af, og hvad fællesskaberne mødes om. Derved tager vi afsæt i børnenes spor både når, der planlægges aktiviteter, og når læringsmiljøet indrettes og organiseres. I Lynghøjen betyder det, at vi har fokus på robusthed, livsduelighed, og at børnene skal føle sig medinddraget som et demokratisk individ. Vi italesætter børnenes handlinger, så vi skaber mulighed for læring. Det gør vi ved at understøtte og guide børnene i at vende en situation til en succesoplevelse. Vi fremhæver børnenes ressourcer og kvaliteter, så børnene opbygger mod og kompetencer til at inddrage sig selv i store som små fællesskaber. Børnene oplever på den måde, at vi giver plads til forskellighed, hvormed de også lærer, at se styrken i hinandens forskellige kompetencer.

Et eksemplarisk eksempel fra Lynghøjen:

Vi fokuserer på fællesskabet til samling, men også på den enkeltes ønsker. Vi over f.eks. at vente på tur, at vælge sange og lytte til hinandens historier. Her har et barn valgt sangen bjørnen sover.

- **Leg** Hvad siger loven?

"Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud. Legen er også grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling, og legen fremmer blandt andet fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Nogle gange skal lege støttes, guides og rammesættes, for at alle børn kan være med, og for at legen udvikler sig positivt for alle børn". 3 I Fredericia kommunes Børne- og Ungepolitik fremhæves den eksperimenterende dimension som væsentlig for barnets læring. Rammerne – og herunder de voksne – er betydende for, at børnene bevarer og udvikler deres naturlige nysgerrighed, lyst til at bevæge sig og lyst til at skabe. Legen har en eksperimenterende dimension, hvor barnet "går på opdagelse", er undersøgende og nysgerrig og herigennem får barnet viden og erfaring om sig selv og sin omverden. I distrikt Erritsø vil vi skabe en legekultur, hvor børnenes dag i institutionen er fokuseret omkring leg, og hvor børnefællesskaberne og læringsmiljøet har en central og inkluderende betydning. Det er igennem legen, at børn lærer og udvikler sig, og derfor ser vi de voksnes rolle i legen som en essentiel faktor for, at læring og udvikling finder sted. Det pædagogiske personale skaber gode rammer for børnenes samvær og for legemiljøet og støtter op om de fælles kulturelle fortællinger, som børnene leger ud fra. Det pædagogiske personale sikrer alle børns deltagelsesmuligheder og hjælper dem ind i de fælles oplevelser.

Hos os betyder det, at børnene bliver mødt af voksne:

- der opfordrer til leg
- er rollemodeller i legen

- selv har en legende tilgang.

Det pædagogiske personale er desuden observerende, analyserende og kompetente til at guide børnene og understøtte legen samtidig med, at de støtter op om den personlige og sociale udvikling, der finder sted igennem legen.

Det betyder, at det pædagogiske personale tager afsæt i de forskellige typer af lege og positionerer sig derefter. Det ses blandt andet ved, at de voksne går foran, når de deltager aktivt og viser barnet, hvordan man kan lege med afsæt i forskellige temaer. De voksne går også foran, når de laver pædagogiske aktiviteter, der støtter barnets udvikling af fælles opmærksomhed, sprog, selvregulering med mere.

Det pædagogiske personale går også ved siden af, når de på baggrund af observationer støtter op om legen ved at komme med inspiration og forslag og hjælper ved konflikter, så legen opretholdes. Når det pædagogiske personale går bagved betyder det, at de observerer og indsamler viden om de dynamikker, der er på spil i børnegruppen og på, hvordan hvert enkelt barns deltagelsesmuligheder er. Observationerne bruges som et redskab til at analysere børnefællesskaberne og danner således fundamentet for de pædagogiske tiltag og lege set ud fra et børneperspektiv.

Forældre udvikler børnenes legekompetencer, når de selv går med i legen. Forældre er rollemodeller og når de viser børnene, hvordan man kan lege, styrker de børnenes legestrategier og legekompetencer. Forældre har en særlig mulighed for at skabe gode rammer om legen, hvor børnene kan lege med andre børn, da der er færre afbrydelser og færre forstyrrelser. I Lynghøjen betyder det, at vi er meget bevidste om hvor, hvornår og hvordan vi indgår i børnenes leg. Vi sikrer, at alle børn i Lynghøjen får adgang til legefællesskaber. Vi er som voksne meget bevidste om hvilken position, vi tager, når børnene leger. Vi er aktive voksne, der er tæt på børnenes legesituationer. Vi styrker og understøtter børnenes leg og medinddrager børnene, hvorved vi styrker deres sociale kompetencer og kreative ideer til udvikling af lege. Vi skaber rum til, at børnene også selv udvikler deres leg. Vi har udviklet flere små legemiljøer i det store rum, da vi ser, at det inviterer til leg samtidig med, at det er med til at afskærme legen, når der er behov for det.

Et eksemplarisk eksempel fra Lynghøjen:

Fortælling:

Det er formiddag i Lynghøjen og børnene er blevet forberedt på, at vi i dag skal lege soldater i skoven. De voksne sætter rammen for legen og går forrest i implementeringen heraf. Et af børnene foreslår, at vi forvandler os til gamle damer for at narre "fjenden". De voksne griber børnenes ideer til udvikling af legen. Vi oplever, at legen forsætter om eftermiddagen hjemme på legepladsen. Her skifter den voksnes position til at være ved siden af eller bagved børnenes leg.

• Læring

Hvad siger loven?

Læring skal forstås bredt, og læring sker f.eks. gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive tilpas udfordret. Det pædagogiske læringsmiljø handler om at fremme børns kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling og forståelse. 4 I Fredericia Kommunes Børne og Ungepolitik forstås læring bredt og som noget, der sker gennem leg, relationer, bevægelse, planlagte aktiviteter og udforskning af natur og omgivelser. Der skal være plads til at eksperimentere og fejle. Læringsfællesskaber, der bygger på og fremmer praktiske, digitale, kreative, innovative, musiske og sociale færdigheder, skal indgå med vægt i børns hverdag. Teknologi kan bidrage til at øge læringseffekten og til at koble børn sammen i nye digitale fællesskaber. I distrikt Erritsø har vi formuleret et Fælles Læringssyn for 0-18 års området, hvor trivsel og nære relationer ses som en forudsætning for læring og positiv udvikling. Det fælles læringssyn bygger på den anerkendende tilgang, hvor børn mødes af nærværende og motiverende voksne, der har fokus på udvikling af børnenes forskellige personlige potentialer. Det pædagogiske personale er opmærksomme på, at læring sker hele dagen, at børn lærer forskelligt og at læring sker både på det sociale, følelsesmæssige, fysiske og kognitive plan. Læring og udvikling finder sted gennem aktiv deltagelse i meningsfulde læringsfællesskaber, og alle børn er vigtige deltagere i det sociale fællesskab med de kompetencer, de har. Det pædagogiske personale sørger for et udviklende, inkluderende og anerkendende læringsmiljø med nærvær, empati, gensidig respekt og omsorg. Legen forstås som en væsentlig del af en lærende kontekst, hvor der er plads til at fejle. Den legende læring sker både med afsæt i børnenes spontane initiativer og gennem voksenstyrende leg og guidning. Vi bygger forældresamarbejdet på den nære og tillidsfulde dialog omkring det enkelte barns læring. Vi har fokus på at skabe en sammenhæng mellem hjemmet og dagtilbuddet og ser børnenes sproglige, motoriske, sociale og personlige læringsproces som et fælles ansvar. Læringsmiljøet i hjemmet har således ligesom læringsmiljøet i dagtilbuddet afgørende betydning for, hvordan børn klarer sig i skolen og senere i livet. I Lynghøjen betyder det, at vi har læring i fokus hele dagen. Vores pædagogiske opgave for det optimale læringsmiljø er, at vi følger børnenes

nysgerrighed, hvor vi sammen udforsker og finder ny viden i fællesskab. Vores formiddage i Lynghøjen er som regel planlagte, her arbejder vi med læreplanstemaer og forskellige emner ud fra vores årshjul. Dette ofte med udgangspunkt i det børnene er optaget af. Vi har i vores planlægning taget højde for, at noget væsentlig opstår spontant og det skal have lov at fylde. Børnene skal være aktive i egen læring. Ved hjælp af vores årshjul sikre vi, at vi lever op til målene i læreplanen samt sikre, at vi får sat vores udeliv og bevægelses profil i spil. Det meste af børnenes læring hos os tager udgangspunkt i de forskellige læringsrum som findes i vores nærmiljø, skoven, stranden, naturcentret, skolen, hallen osv. For os kan disse læringsrum noget forskelligt og vi er bevidste om denne forskellighed. Legen er et stort led i vores syn på læring i Lynghøjen. Vi bruger både legen som læringsform i de voksenstyrede og planlagte aktiviteter og i børnenes mere frie legemiljø. De voksne har en afgørende betydning for den læring der foregår i den mere frie leg, derfor er de voksne også her aktivt deltagende. De observerer børnenes fri leg, går med i legen, vejleder ind i legen og giver plads til alle børn i legen. Generelt er det pædagogiske personale sammen med alle børn i Lynghøjen undersøgende, udforskende, afprøvende og vidensøgende. Det pædagogiske personale stiller flere spørgsmål end de giver svar, det skaber hos børnene en nysgerrig, undersøgende og eksperimenterende tilgang. Denne tilgang er med til at barnet er modtageligt for læring og selv opsøger den. Et eksemplarisk eksempel i Lynghøjen: En tur i skoven, hvor børn og voksne sammen undersøger skovbunden og deler deres fund. Børnene er nysgerrige og udforskende, de får ny viden og erfaringer med livet i skovbunden.

- **Børnefællesskaber** Hvad siger loven?

”Al leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale fastsætter rammerne for. Relationer og venskaber er afgørende, hvor alle børn skal opleve at være en del af fællesskabet og blive respekteret og lyttet til. I dagtilbuddenes hverdag skal der være plads, at det enkelte barn kan vise initiativ og kan være aktivt deltagende samtidig med, at fællesskabet skaber rum til alle, nye relationer og mulighed for at prøve forskellige positioner mv. Det er det pædagogiske personales og ledelsens opgave at skabe en balance mellem individ og fællesskab i dagtilbuddet”. 51 Fredericia kommune skal børn opleve at være del af et fællesskab med plads til mangfoldighed og mulighed for at udvikle sociale kompetencer samt at få oplevelse af at høre til og være med til at gøre en forskel i et fællesskab. Børnene indgår i sociale fællesskaber med andre børn og voksne. De voksne har ansvaret for, at der skabes et socialt rum, som alle er fælles om, og hvor børnene kan vise initiativ og være aktivt deltagende. I distrikt Erritsø har vi fokus på, at børnene oplever sig som en betydningsfuld del af et børnefællesskab, da det styrker deres trivsel og læring. Børnene får erfaringer med og øver sig i at give og tage plads i fællesskabet. Børnene øver sig i at sige fra, markere egne grænser, reagere på uretfærdighed, udtrykke følelser, løse konflikter, vise omsorg, gå forrest og vise de andre børn, hvad der optager dem.

I aktiviteterne giver det pædagogiske personale børnene mulighed for at få erfaringer med at hjælpe hinanden og få forståelse for hinanden. Det pædagogiske personale har forståelse for, at børnene i perioder kan være perifert deltagende i aktiviteter og i fællesskabet. Det pædagogiske personale er tillidsvækkende og understøtter børn, der er kommet i konflikt, og bruger affektiv afstemning/spejling, så børnene selv får erfaringer med at løse konflikter.

Forældre og det pædagogiske personale har et fælles ansvar for at lykkes med, at alle børn er en del af et betydningsfuldt fællesskab. Forældrene støtter op om deres børns deltagelse i fællesskaberne ved at vise interesse for de andre børn, deltage i arrangementer, lave legeaftaler uden for institutionen og samarbejde med andre forældre omkring børnefællesskabet. I Lynghøjen betyder børnenes muligheder for at deltage i et børnefællesskab rigtig meget. Vi er en lille institution, som arbejder meget på tværs af vores læringsgrupper. Vi lærer børn at agere ind i et fællesskab og at se sig selv som en del af fællesskabet. Børnene er derfor trygge ved alle voksne og trygge ved hinanden. Vi vægter meget højt, at vi ser hinanden på tværs og dermed hjælper, støtter og leger med hinanden på tværs af aldersgrupperne. Vi gør mange pædagogiske tiltag for, at børnene skal føle sig som en del af det store fællesskab blandt andet er fredag en fælles dag for hele institutionen, og hvor der er fastlagte aktiviteter, men også plads til fri leg på tværs. Børn, som har søskende i andre læringsgrupper, finder ofte hinanden på disse dage. I læringsgrupperne arbejder vi også med mindre fællesskaber i form af samlinger, faste spisegrupper, små legegrupper, små grupper, der tager på turer ud af huset m.m. For at alle børn kan føle sig betydningsfulde i et fællesskab, tager de voksne aktivt del i børnenes sociale liv. De støtter og guider alle børn til at være imødekommende i forhold til at inddrage andre børn i de små og store fællesskaber. Vi har et særligt fokus på at børnene i Lynghøjen hjælper hinanden, de store hjælper de små, som f.eks. ved at være makker ved fællesspisning, hjælper med en jakke i garderoben, hjælpe de nye små børnehavebørn ind i legen på legepladsen osv. Det pædagogiske personale hjælper børnene med at få øje på, hvor de kan hjælp eller få hjælp. Vi oplever, at børnene er blevet rigtig gode til at spørge hinanden om hjælp, fremfor altid at spørge en

voksen.

Et eksemplarisk eksempel fra

Lynghøjen:

Vand tiltrækker altid børnenes interesse. De oplever her en fælles glæde og opmærksomhed ved at lege i en vandpyt. Alle kan være med og vil gerne være med. Vi voksne hjælper dem med at finde det legetøj de har brug for. Vi ser barnets initiativ og giver dem mulighed for at være aktivt deltagende i fællesskabet. De afprøver nye ideer og alternative måder at bruge legetøjet på.

(1) Den styrkede læreplan. Rammer og indhold s. 16. Dagtilbudsloven § 8, stk. 2.

(2) Den styrkede læreplan. Rammer og indhold s. 17. Dagtilbudsloven § 8, stk. 2.

(3) Den styrkede læreplan. Rammer og indhold s. 18. Dagtilbudsloven § 8, stk. 2.

(4) Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 19-20 samt Fredericia Kommunes Børne- og Ungepolitik, 2017-2020.

(5) Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold s. 21. Dagtilbudsloven § 8, Stk. 2.

2.2 Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23)

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Hvad siger loven?

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes. Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.¹

I Fredericia kommune har de fagprofessionelle og forældre sammen opgaven at sikre det enkeltes barns trivsel, læring og udvikling. Det pædagogiske personale understøtter børnegruppens kropslige, sociale, emotionelle og kognitive læring og udvikling ved at gøre sig pædagogiske og didaktiske overvejelser om læringsmiljøet. Børnenes perspektiv, forudsætninger og sociale fællesskab skal altid medtænkes ved tilrettelæggelse af læringsmiljøet i institutionen.

I distrikt Erritsø skaber vi læringsmiljøer, hvor der er fokus på differentiering, indretning og de voksnes positionering. Læring foregår hele dagen.

Vi forstår legen i en lærende kontekst, så leg og læring følges ad i læringsrummet. Små legefællesskaber samt zoner, der inviterer til særlige legetemaer er udviklende for legen og danner basis for læring.

Det pædagogiske personale skaber et læringsmiljø med omsorg, struktur og forudsigelighed som basis for tryghed. Alle børn er forskellige, og derfor har de voksne fokus på, at der stilles forskellige krav og at der varieres i metoder og indhold. Det betyder, at der kan være forskellige regler, rutiner og muligheder, for at alle børn oplever at lykkes og at mestre.

I Lynghøjen betyder det, at vi er fokuseret på at inkludere børnene i både planlagte voksenstyrede aktiviteter, faste rutiner og i børnenes frie legemiljøer. Vi arbejder fokuseret omkring læring inden for alle 6 læreplanstema gennem vores årshjul her med særligt fokus på vores profil – Bevægelse og Udeliv. Vi

arbejder derudover også med de 7 kompetencer (robusthed, behovsudsættelse, nysgerrighed, vedholdenhed, automatisering, selvregulering/selvdisciplin og gode overgangsformer) med forskellige mål for hver enkelt læringsgruppe/aldersgruppe.

For at skabe de optimale læringsmiljøer arbejder vi på at skabe rum i rummet både i vores inde og ude miljø. Vi arbejder udviklende og medinddragende i forhold til børnenes interesser og ideer.

I vores fysiske indretning har vi meget fokus på at det inviterer til leg, forundring og læring for børnene. I forhold til vores profil ønsker vi at vores indretning er fleksibel og bevægelsesvenlig. Vores udendørs facilitet er indrettet så de kan benyttes hele året herunder overdækket spisebord, bålsted og generelt en legeplads der inviterer til leg, bevægelse og fordybelse.

Et eksemplarisk eksempel fra Lyngghøjen:

Vi medinddrager børnene i alt hvad vi laver i hverdagen, for os er det vigtigt, med læringsmiljø både inde og ude. En vigtig eftermiddags opgave for alle er at bære brænde ind i skuret. Alle hjælper lille som stor, i fællesskabet lykkes vi. Vi styrker vores muskler og balance, når vi bærer på de tunge stammer.

1Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold s. 22. Dagtilbudsloven § 8, Stk. 3

2.3 Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25)

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Hvad siger loven?

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring”.

I Fredericia Kommunes Børne og Ungepolitik fremhæves det, at forældresamarbejdet er et fælles ansvar, hvor forældre og ansatte samarbejder om at fremme barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse. I distrikt Erritsø er en livsovergang for barnet kendetegnet ved, at den indebærer væsentlige forandringer i barnets liv, fordi barnets identitet, relationer og roller grundlæggende forandres på én gang.

Vi vil skabe gode overgange i barnets liv. Det gælder både overgangen fra hjem til dagtilbud, interne overgange i dagtilbud og fra dagtilbud til skole. For at give barnet de bedste betingelser for overgangene kræver det, at vi indgår i et gensidigt samarbejde om at ruste barnet til det nye, som kommer.

Det er et fælles ansvar, at opretholde god samarbejdskultur om barnet mellem forældre og dagtilbud.

Fagprofessionelle skal inddrage forældres viden om eget barn og forældrene anerkender de professionelle faglige viden og kompetencer.

Vi bygger forældresamarbejdet på et tillidsfuldt og konstruktivt samarbejde om barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse. Det betyder, at vi dagligt indgår i en gensidig, åben og ærlig dialog om barnets deltagelse i børnefællesskaberne og om, hvordan vi i fællesskab fremmer barnets trivsel og læring i hverdagslivet. Det betyder, at forældrene kan forvente, at vi deler glæder og bekymringer, som har betydning for deres barns trivsel og udvikling. Og det betyder, at vi forventer, at forældrene deler deres glæder og bekymringer for deres barns trivsel og udvikling med os.

Distriktsinstitutionens forældrebestyrelse og det enkelte dagtilbuds forældreråd inddrages i de overordnede principper for arbejdet med Den styrkede læreplan og børnenes læringsmiljøer.

I Lyngghøjen betyder det, at vi møder forældrene med anerkendelse, ærlighed, forståelse og medinddrager dem i samarbejdet omkring barnets trivsel og læring. Kun sammen kan vi lykkes med at skabe den optimale ramme for barnets udvikling. For at give børnene de optimale trivselsmuligheder og

gode læringsforhold samarbejder vi tæt med forældrene både gennem åbne dialoger i dagligdagen, elektronisk og på møder omkring det enkelte barn. Herved kan forældrene følge med i barnets interesser og fokusområder i Lynghøjen, så de så kan støtte op om dette i hjemmet. Vi anvender dialogmodulet i hagh ved den årlige forældresamtale. Det pædagogiske personale placerer sig som udgangspunkt lyttende og spørgende i samtalen. Samtalen skal være ligeværdig. Vi forventer, at forældrene deltager aktivt i samarbejdet omkring deres barn. For at sikre en opfølgning på alle børns trivsel og udvikling inviteres der fast til opfølgende samtaler for alle børn på følgende tidspunkter:

Besøg og samtale inden opstart.
3 måneder efter opstart.

Hvert år i oktober/november.
Samtale inden indskrivning til skole.

Vi er meget fokuserede på at skabe et tæt forældresamarbejde, og derfor er der altid mulighed for at indkalde til samtale mellem forældrene og primærpædagogerne.

I samarbejdet med forældrene har vi også arbejdsdage, fælles arrangementer, forældremøder. Vi vægter at inddrage vores forældreråd i vores pædagogiske tanker og idéer, så de er med til at udvikle vores pædagogiske praksis. I Lynghøjen bliver alt undren taget imod, som en gave. Netop denne undren er med til, at få øje på, hvor vi kan udvikle vores praksis.

Et eksemplarisk eksempel fra Lynghøjen:

Fortælling:

I forbindelse med at nogle børn er blevet sprogvurderet, er Guldsmidene blevet opmærksomme på at arbejde med børnenes ordforråd. Forældrene bliver informeret på Aula om, at gruppen arbejder med dette, og hvordan vi i hverdagen blandt andet arbejder med ugens ord. Forældrene kan således ud fra opslaget på Aula, støtte op om arbejdet ved at tale med børnene om det hjemme.

1 Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold s. 24. Dagtilbudsloven § 8, Stk. 6.

2.4 Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26)

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Hvad siger loven?

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.

Med børn i udsatte positioner forstås en sammensat gruppe af børn; eksempelvis børn fra ressourcetsvage hjem, børn med fysisk/psykisk funktionsnedsættelse, børn præget af social arv eller børn i risiko for at stå uden for fællesskabet etc.”¹

I Fredericia Kommune har alle børn og unge, uanset baggrund, køn, etnicitet og handicap, ret til at være en del af et trygt fællesskab og stimulerende læringsmiljø samt at blive mødt med positive forventninger. Børn i udsatte positioner skal opleve at være en betydningsfuld del af fællesskabet, samt at have oplevelsen af at høre til (sense of belonging). Ligeledes skal deres forældre tilsvarende opleve at være betydningsfulde i forældresamarbejdet.

I distrikt Erritsø forstår vi inklusion som fællesskabets pædagogik. Arbejdet tager afsæt i at styrke det enkelte individ i en kontekst, hvor hele det sociale miljø inddrages. Vi prioriterer derfor inklusion,

differentiering og fællesskaberne højt. Kvaliteten af interaktionen mellem barn og voksen er særlig betydningsfuld for børn i udsatte

positioner. Det pædagogiske personale har sammen med forældre og andre fagprofessionelle ansvar for at støtte børn i udsatte positioner og sikre, at alle børn deltager i meningsfulde fællesskaber. Når et barn er i dårlig trivsel, er der mange bagvedliggende forklaringer og sammen med forældre og andre fagprofessionelle går vi på opdagelse i mulige forklaringer og ser på sammenhænge og mønstre. Det pædagogiske personale tilrettelægger pædagogiske aktiviteter, der giver de bedste betingelser for børn i udsatte positioner. Det pædagogiske personale understøtter børnene i fællesskaberne ved at være aktivt legende i børnehøjde.

For børn i udsatte positioner er det især vigtigt, at det pædagogiske personale differentierer og tænker i "alternativer". I distrikt Erritsø anvender vi "Den pædagogiske bagdør", som betyder, at man i en given aktivitet, åbner en mulighed for barnet til at bakke ud af aktiviteten eller at deltage på et andet niveau for at give alle uanset baggrund og personlighed mulighed for at føle sig som en del af aktiviteten og fællesskabet.

Et tæt forældresamarbejde er særlig alt afgørende for børn, der er i en udsat position. Det er et fælles ansvar. Vi ønsker et sparringsfælleskab med barnets forældre, hvor relationen er tæt og alle føler sig inkluderet og involveret i at hjælpe barnet. Sammen med barnets forældre skaber vi et helt billede af barnet, hvilket gør, at vi sammen kan sætte mål for barnets udvikling. Når vi stræber efter fælles mål, vil barnet opleve det tryk og forudsigeligt.

I Lynghøj betyder det, at vi vægter tydelig inddragelse af alle børn. Børn er unikke, og der skal være plads til alle i Lynghøj. De voksne er bevidste om at benytte differentierede pædagogiske tilgange og anvende den pædagogisk bagdør alt efter, hvad der er behov for. Vi sikrer, at alle børn har deltagelsesmuligheder, og at der skabes forståelse for de forskelligheder, der er i børnegruppen. Vi prioriterer at indrette vores læringsmiljøer såvel fysisk som i vores pædagogiske tilgang alt efter vores børnegruppes behov. Vi har børnene opdelt i 4 læringsgrupper 3 timer hver dag for at støtte op om, at det enkelte barn bliver mødt og udfordret på sit udviklingsniveau. Vi arbejder således ud fra det enkelte barns zone for nærmeste udvikling.

I Lynghøj fokuserer vi på tidlige indsats for at give børnene de bedste forudsætninger for at trives og at lære. Hvis vi oplever, at et barn har behov for yderligere hjælp for at kunne være en del af fællesskabet eller læringsmiljøet m.m., sættes der hurtigst muligt gang i et samarbejde med eksterne relevante samarbejdspartnere

for at støtte bedst muligt op om barnet.

Vi har et forpligtende samarbejde med barnets forældre, som vi altid betragter som ligeværdige samarbejdspartnere, fordi det grundlæggende er forældrene, som kender barnet bedst.

1 Den styrkede pædagogiske læreplan s. 26. Dagtilbudsloven § 8 stk. 5

2.5 Sammenhæng til børnehaveklassen

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27)

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe)

Hvad siger loven?

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen". 1

I Fredericia Kommune er der særligt fokus på overgangen til skole. Denne overgang indebærer væsentlige forandringer i barnets liv, fordi barnets identitet, relationer og roller forandres. Det er et grundprincip, at det pædagogiske arbejde skal tage udgangspunkt i barnet, og at løsninger samskabes mellem dagtilbud og skole.

I distrikt Erritsø samskaber vi den gode overgang fra dagtilbud til skole. Overgangen er kendetegnet ved en inkluderende praksis, hvor alle børn er aktive i et fællesskab.

Det tværfaglige samarbejde betyder, at alle børn får mulighed for at skabe relationer på tværs af den nye sammenhæng – både til andre børn og til de nye voksne. Det er centralt, at overgangen fra daginstitution til skole bliver tryk og udviklende for barnet. Vi forbereder børnene, så de træder kompetente ind i det nye. Her er det vigtigt, at børnene danner positive og realistiske billeder af, hvad det vil sige at gå i skole.

I Distrikt Erritsø danner alle institutioner lige efter sommerferien storegrupper af de børn, der skal starte i skole året efter. Her arbejdes i efteråret med, at børnene bliver selvhjulpne, kan fungere i en gruppe, forstå en fælles besked, ligesom der arbejdes med børnenes vedholdenhed i forhold til læringsaktiviteterne.

I foråret inden skolestart vil samarbejdet mellem dagtilbud og skole intensiveres i fællesforløbet "Børn på vej i skole". Her deltager alle børn fra marts/april til sommer i forskellige pædagogiske tiltag på skolen. Her arbejdes der med at lære skolen at kende samt lære de nye kammerater og de voksne på skolen at kende. Kendte voksne fra børnehaven arbejder sammen med medarbejdere fra indskolingen. Vi arbejder med kendte temaer fra børnehaven – eksempelvis fonologisk opmærksomhed og et sanghæfte, som børnene også kender fra arbejdet i storegruppen i institutionen.

For at vi kan lykkes med at skabe en udviklende og tryk overgang fra børnehave til skole for alle børn i distriktet skal alle gode kræfter omkring børnene sættes i spil sammen. Det gælder både i børnehaven, indskolingen, men også forældrene. Forældrene har stor indflydelse på, at vi kan lykkes med at skabe en god og tryk overgang til skolen.

I Lynghøjen betyder det, at de største børn er i en særskilt gruppe kaldet "Strandløverne" 3 timer hver dag. Dette sker fra august året før, de starter i skole. Læringen tilrettelægges nøjagtigt efter denne gruppes behov og udviklingstrin. Vi giver børnene en mulighed for at få det sociale samspil på plads inden skolestart. De øger deres sociale værktøjskasse med kompetencer til selv at løse konflikter og erfaringer med at koble sig på fællesskabet. Børnenes sociale kompetencer samt motoriske udvikling og trivsel er altafgørende for at kunne være modtagelige for den kommende læring i skolen. For at børnene oplever så glidende en overgang fra børnehave til

skole som muligt, deltager vi i "Børn på vej i skole". Udover dette benytter vi os af at besøge skolen, så børnene oplever skolen og skolemiljøet som genkendeligt. Vi arbejder ad flere omgange med fonologisk opmærksomhed for at give børnene et bredt, sjovt og positivt kendskab til bogstaver, abstrakte begreber, som tal, mønstre og former.

I overgangen fra børnehave til skole bliver der lavet en overlevering omkring det enkelte barn i samarbejde med forældrene.

Et eksemplarisk eksempel fra Lynghøjen:

Inden skolestart dannes der nye og spændende relationer til nye børn igennem "Børn på vej i skole". Der dannes nye relationer i nye omgivelser, men med den nære og trykke voksne i lige ved hånden til støtte og vejledning.

1 Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold, s. 27. Dagtilbudsloven § 8, Stk. 6.

3 ØVRIGE KRAV TIL LÆREPLANEN

3.1 Inddragelse af lokalsamfundet (og evt. forældrebestyrelsen)

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29)

"Det er lederen, der i forbindelse med udarbejdelse af den pædagogiske læreplan sikrer, at forældrebestyrelsen bliver inddraget i processen omkring udarbejdelse, evaluering af og opfølgning på den pædagogiske læreplan." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 52)

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn samt evt. hvordan forældrebestyrelsen inddrages i arbejdet med læreplanen?

Hvad siger loven?

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn". 1

I Lynghøjen har børnene et indgående kendskab til nærmiljøet omkring Lynghøjen, som både indeholder skole/idrætshal, kirke, spejderhytter, fritidsklub, rollespilsborg, to broer, skov og strand m.m. Alle disse læringsmiljøer anvender vi dagligt, da vi hver formiddag bevæger os uden for legepladsen. Vi benytter hvert læringsrum til noget forskelligt, eks. stranden er et godt sted at finde farver og former. Kun fantasien sætter grænser for vores anvendelse af nærmiljøet og ofte finder vi nye muligheder. Kirken kommer vi i et par gange om året og børnene følger med i hvornår og hvorfor kirkeklokken ringer. Vi vægter, at inddrage vores forældreråd i vores læreplansarbejde, de pædagogiske tanker og idéer, så de er med til at udvikle vores pædagogiske praksis. I Lynghøjen bliver alt undren taget imod, som en gave. Netop denne undren er med til, at få øje på, hvor vi kan udvikle vores praksis.

1 Den styrkede pædagogiske læreplan. Inddragelse af lokalsamfundet, s. 29. Dagtilbudsloven § 8, Stk. 6.

3.2 Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

"Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30)

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Hvad siger loven?

"Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed".¹

I distrikt Erritsø betyder det, at børnene møder autentiske voksne, der næres ved samværet med dem og som indgår i anerkendende relationer med dem. Det pædagogiske personale har fokus på, at alle børn bliver set, hørt og respekteret. Børnene møder voksne, der deler hensigt med dem, og som støtter dem i at blive livsduelige og robuste.

I distrikt Erritsø arbejder vi ud fra en anerkendende tilgang, hvilket betyder, at vi ser hvert enkelt barn som unikt. Vi respekterer barnets egne følelser og grænser ved at se, lytte og prøve at forstå barnets intension og at sætte ord på de følelser, de er i. Vi har fokus på social inklusion samt det at bringe børnene i meningsfulde fællesskaber.

Det pædagogiske personale og dagtilbuddet er forpligtet på at skabe forskellige læringsmiljøer, der indbyder til leg og medbestemmelse. Læringsmiljøet støtter barnet i samspillet med andre, og her finder læring og dannelse sted.

I Lynghøjen betyder det, at vi har opdelt børnegruppen i udviklingsopdelte læringsgrupper, herved kan vi målrette pædagogikken til det udviklingstrin gruppen er på og dermed optimere mulighederne for at ramme zonen for nærmeste udvikling hos alle børn.

Vi giver tid og rum til alle børn, så de kan udvikle sig, og de kan lære. For os har fællesskabet stor betydning for børnemiljøet, derfor arbejder vi målrettet på, at alle børn er en del af både små og store fællesskaber. I Lynghøjen er de voksne observerende, deltagende og aktive i forhold til at styrke barnets trivsel i hverdagen. Vi fremstår som synlige voksne, der har en anerkendende tilgang, og vi næres og glædes i samspillet med børnene.

Vores fysiske læringsmiljø er foranderlig og vi udvikler det alt efter hvad børnegruppens ønsker og behov er. Eks. hos vores Skovtroldne som er mellem 2½ og 3½ er alle møbler flytbare og det er muligt at lave god gulvplads, da denne gruppe har behov for god plads til at få de motoriske færdigheder på plads.

Kreativitet og æstetik fylder i alle vores læringsrum både inde og ude.

¹ Den styrkede pædagogiske læreplan. Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø, s. 30. Dagtilbudsloven § 8, Stk. 7.

4 DE SEKS LÆREPLANSTEMAER

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32).

De seks læreplanstemaer, som omhandler børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring er:

- Alsidig personlig udvikling
- Social udvikling
- Kommunikation og sprog
- Krop, sanser og bevægelse
- Natur, udeliv og science
- Kultur, æstetik og fællesskab

4.1 Alsidig personlig udvikling

Det pædagogiske læringsmål

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egen potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse”.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så

alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber.

Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering. 1

Fredericia Kommunes Børn & Unge politik bygger på at alle uanset baggrund, køn, etnicitet og handicap har ret til at være en del af et trygt fællesskab og et stimulerende læringsmiljø. Børn skal opleve tryghed og sikkerhed, og de skal udfordres og motiveres bedst muligt. Læringsmiljøet skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder, så de derigennem opbygger tillid til egne potentialer. Børn skal støttes i at eksperimentere med og håndtere følelsesudtryk, så det medvirker til at udvikle livsduelighed. Det pædagogiske personale skal derfor invitere børn til at deltage i sammenhænge, hvor grundlæggende erfaringer med demokrati og dannelse skabes. De skal støtte børnene i at gå på opdagelse i deres eget og andres liv, ligesom de skal understøtte børnene i at være vedholdende og innovative.

I Lynghøjen betyder det, at vi hver dag, uanset hvad vi laver, arbejder vi ud fra et fælles ønske om at udvikle barnets alsidige personlige udvikling. Vi understøtter barnets engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaberne. Alt dette arbejder vi med ud fra en anerkendende pædagogiske tilgang til barnet. Når vi understøtter barnets personlige udvikling igennem barnets engagement, hjælper vi børnene til at mærke sig selv i en gruppe og som selvstændigt individ; herunder deres selvtilid og selvværd.

Vi lægger stor vægt på, at barnet mødes af tillidsgivende voksne, hvor barnet føler sig respekteret, passet på og værdsat. Vi har stort fokus på at hjælpe barnet med at belyse dets personlige kompetencer i relationelle sammenhænge. Det vigtigt for os at arbejde med barnets gåpåmod og selvstændighed gennem succesoplevelser i deres hverdag. Vi støtter og anerkender barnet når noget er svært og omfavner dets følelser i situationen. Vi er tæt på børnene og understøtter børnenes udviklingsproces i situationen ved hjælp af guidning, opbakning, dialog og samarbejde. Dette kan fx være i en garderobesituation, hvor støvlen er svær at få på eller i en konfliktoptrapning. For os er det vigtigt, at børnene bliver respekteret. Gennem vores anerkendende pædagogiske tilgang og med respekt for barnets personlige grænser, udfordrer vi den personlige udvikling med udgangspunkt i succesoplevelser. Et eksemplarisk eksempel fra Lynghøjen:

1. Det er formiddag, og vi skal på legepladsen. En pige kan ikke lyne sin flyverdragt og vil have den voksne til at hjælpe hende. Den voksne anerkender, at hun gerne vil have hjælp, og de samarbejder nu med lynlåsen ved, at den voksne holder i enden af lynlåsen. Pigen kan nu lyne sin flyverdragt selv.
2. Det er eftermiddag, og aktiviteten i dag på legepladsen er at save og snitte pinde. Vi hjælper og støtter børnene i at undersøge og udvikle deres kompetencer i forhold til at arbejde med værktøjet.

1 Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36

4.2 Social udvikling

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Social udvikling i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling? Herunder, hvordan

vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed. Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse. 1

I Fredericia kommune skal alle børn opleve at høre til. Stærke relationer skaber stærke mennesker.

Ansatte og forældre har et fælles ansvar for udvikling af sociale fællesskaber i dagtilbud og fritid. Børn skal opleve, at det pædagogiske personale inddrager dem. Deres bidrag er værdifulde både for dem selv og andre i fællesskaber. Relationer er grundlaget for, at børn lærer sig empati.

Læringsmiljøet skal understøtte børnenes sociale udvikling og demokratiske dannelse. Gennem leg lærer børn at forhandle, indgå kompromisser og løse konflikter, så de på sigt kan begå sig som robuste, værdifulde og ligeværdige medborgere.

I Lynghøjen betyder det, at vi øver børnene i at se hinandens værdier og viser hvordan, de kan bidrage til fællesskabet. Vi voksne er gode rollemodeller, som med vores anerkendende tilgang til fællesskabet giver børnene nogle at spejle sig i og øve sig med. Børnene oplever, hvordan man med humor, glæde, tydelige værdier og lyst til fællesskabet skaber et helt særligt sammenhold med plads til og accept af forskelligheden. Vi arbejder for, at alle børn skal have muligheder for at deltage i forskellige former for fællesskaber. Vi giver alle børn mulighed for medindflydelse, herved får de erfaringer med at påvirke og berige fællesskabet. Vi er opmærksomme på børnenes leg og dens betydning for den sociale udvikling. Vi er som voksne opmærksomme på vores egen position i legen for at bidrage til bedst mulige læringsrum. Et læringsrum som støtter op om børnenes egne evner til at kunne håndtere små konflikter, forhandlinger, samt det at kunne indgå kompromisser og derved give plads til andres ideer og initiativer. De voksne belyser igennem aktiviteten børnenes forskellige kompetencer, som derved udvikler relationerne børnene imellem og derved udvikler børnenes sociale kompetencer.

Et eksemplarisk eksempel fra Lynghøjen:

Det er formiddag, og børnene skal finde insekter/smådyr i skovbunden. I denne aktivitet styrkes børnenes

fælles fokus og glæden ved at være i et fællesskab samtidig med, at der skabes en nær dialog omkring den

fælles interesse børnene imellem.

1 Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38

4.3 Kommunikation og sprog

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kommunikation og sprog skal tage udgangspunkt i beskrivelsen

af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn”.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber. 1

I Fredericia Kommune arbejder vi på udvikling af børn og unges sproglige færdigheder. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte alle børns udvikling af sprog, så de kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden. Læringsmiljøet skal sikre, at det pædagogiske personale via refleksion over organisering og pædagogiske / didaktiske overvejelser skaber samtaler af høj kvalitet i alle sammenhænge. Det er vigtigt, at børn tidligt i dagtilbud får varierede oplevelser med skriftsprog, kommunikationsplatforme, nonverbal kommunikation og symbol- og billedsprog. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidste om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene.

I Lynghøjen betyder det, at vi har fokus på sprog igennem hele dagen og i alle læringsrum, herunder garderobesituationen, i legehuse på legepladsen, under måltidet, i planlagte pædagogiske aktiviteter og i leg styret af barnet/børnene. At kunne kommunikere er helt centralt for barnets

kommunikationsevne, børn er ikke født med et sprog, det skal læres over tid. Vi ved at gode sprogfærdigheder har betydning for barnets trivsel og livskvalitet. Vi arbejder systematisk med sprog og ved, at vi er sproglige rollemodeller. Vi opfordrer barnet til at bruge sproget, vi har øjenkontakt med barnet, vi hjælper barnet med at tale efter tur, vi giver barnet god tid til at svare, vi følger barnets interesse og understøtter forståelsen af følelser. Som rollemodel er vi med til at stimulere og understøtte barnets sprogtilegnelse, det kan være igennem dans, sang, tegne, male, være i naturen, leg, dramatisere, spille rollespil, fortælle og få fortalt historier mv.

Vi fortolker, gentager og udvider hvad barnet siger, og på den måde udvider barnets ytring, især for børn med meget lidt sprog, er fortolkning vigtigt, da vi på denne måde viser barnet, at vi gerne vil forstå hvad det mener, ex., i vuggestuen, et barn peger på mælken, pædagogen siger; ”Vil du gerne bede om mere mælk? Er det det, du prøver at fortælle mig?”. Vi bruger et avanceret og varieret sprog, der ligger i barnets næste udviklingszone. Ex., forholdsord som ”ovenpå”, ”ved siden af” og ”bagved”, det er ikke avanceret for en voksen, men det er forholdsordene for en typisk 3-årig. Vi bruger gestik eller et billede til, at vise ordets betydning, vi gentager ordet flere gange i forskellige typer sætninger og kontekster, vi

forklare, hvad ordet betyder og vi "lokker" barnet til at bruge ordet selv. Vi stiller åbne spørgsmål, som inviterer barnet til at bruge sproget aktivt og til at anvende et mere komplekst sprog. I børnehaven kan pædagogen spørge; "hvordan fejrede du din fødselsdag i går?", barnet svarer; "min mor bagte kage. Og så kom mormor og morfar på besøg. Og så fik jeg gaver". Vi stiller hv-spørgsmål som hvorfor, hvordan, og hvad for på den måde, at styrke barnets kritiske tænkning og dybere forståelse. Ex., børnene vil gerne have et stykke kage mere under eftermiddagsfrugten, men der er kun et stykke tilbage, her spørger pædagogen; "hvad kan vi gøre, når der kun er et stykke kage tilbage og vi er 4 børn?". Vi sætter ord på handling, på såvel egne som barnets handlinger, herved bliver barnet eksponeret for flere sproginput. Vi tænker også over kvaliteten af inputtet ved at bruge forskellige ord og ordklasser som udsagnsord, navneord, tillægsord mv. Ex., vuggestuebarnet sidder i sandkassen og leger, pædagogen siger til barnet; "du bygger et sandslot. Du bruger skovlen og hælder sand op i den røde spand". Stilladsering, pædagogen giver hints, støtte og andre former for hjælp, som skubber barnet i den rigtige retning, når barnet bliver mødt af en udfordring, og der bygges et stillads under barnet, så barnet ikke falder ned fra dets nuværende udviklingstrin, men barnet kan selv klatre op på næste udviklingstrin. I børnehaven er vi meget optaget af alfabetet der hænger på gruppen, vi taler ofte under måltidet, om hvilket dyr passer der passer til hvilket bogstav, ex.; "A for Abe, B for Bi", nu er børnene også blevet optaget hvilket bogstav deres eget navn starter med. Da et barn bliver spurgt om hvilket bogstav han starter med og ikke svarer, stilladser pædagogen, ved at reducere antallet af svarmuligheder for barnet, ved at spørge; "Magnus starter du med M eller B", herved gøres spørgsmålet lidt nemmere og pædagogen understøtter barnet hen til næste udviklingstrin.

1 Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

4.4 Krop, sanser og bevægelse

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Krop, sanser og bevægelse skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse.
 - Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
 - Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.
-

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel. Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop,

herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse. 1

I Fredericia Kommune skal alle børn have mulighed for at bruge deres krop og sanser til at udforske sig selv og omverdenen. Barnet formes via sansestimuli og kropslige erfaringer. Gode og trygge

bevægelsesfællesskaber gør børnene nysgerrige på at udfordre sine egne motoriske kompetencer og til at tilegne sig nye bevægelsesmønstre. Det medvirker til at udvikle kropsbevidsthed og bevægeglæde.

Børnene bliver inspireret af hinanden og af de voksnes måder at bruge bevægelsesmiljøerne på.

Det pædagogiske personale skal være nysgerrige på at udfordre hvert enkelt barns sansemotoriske kompetencer igennem leg og dagligdagsrutiner inde såvel som ude. Børn skal støttes i at være i bevægelse og i ro. Dette bidrager til fysisk, psykisk og social trivsel.

I Lynghøjen er målene for læreplanstemaet Krop, sanser og bevægelse, at alle børn får de bedste muligheder for at udvikle en god grundmotorik, sanseintegration og er socialt velfunderet i både de store og små fællesskaber. Vi arbejder med at alle børn får de 18 grundbevægelser på plads samtidig med udvikler deres motoriske færdigheder, udholdenhed, afslapning, kropsbevidsthed, nysgerrighed, gåpåmod, kropskoordinering og styrke. Vi udvikler løbende vores læringsmiljøer og indretter dem efter børnenes nuværende behov.

Vi sikrer at børnene har mulighed for at afprøve og udvikle deres kompetencer i varierende bevægelseslæringsmiljøer, hvor vi understøtter og opmuntre børnene til at udfordre og eksperimentere med deres kroppe. Et bevægelsesmiljø er hos os alle rum, aktiviteter og alle hverdagsrutiner (på-/afklædning, spisning, turen til toilettet osv.). Vi giver også plads til risikoleg i et beskyttet miljø.

Praksis eksempel:

Det er eftermiddag på legepladsen. Nogle af de store drenge har opdaget nogle lange træbjælker i cykelskuret. Drengene begynder at undersøge og bygge med bjælkerne. En af børnene får en god ide og løfter bjælken op på klatrestativet. Børnene klatrer op og ned og bruger bjælken som rutsjebane med en guidende voksen ved siden af.

Fælles om bevægelsesglæden:

I Lynghøjen glædes vi ved at være i bevægelse. Vi er bevidste om, at vi er forskellige og vi finder glæde i noget forskelligt. Vi skaber et ”bevægelsesrum” for alle børn, hvor alle har mulighed for at deltage og udvikle sig på deres niveau og i deres tempo. Vi anvender den pædagogiske bagdør.

Praksis eksempel:

Hver onsdag bruger vi faldskærmen og risposer til at skabe et bevægelsesfællesskab i vuggestuen. Vi har arbejdet med at skabe tryghed hos alle børn i anvendelsen af faldskærmen. I processen har vi tilbudt børnene forskellige deltagelsesmuligheder alt efter deres behov. I dag kan vi alle være samlet omkring faldskærmen, vi samarbejder og lykkes i fællesskabet med at løfte faldskærmen og gemme risposerne.

Det er afgørende at børnene oplever de voksne som stærke rollemødder der gerne går forrest i forhold til at vise bevægelsesglæde og mod. Børnene oplever voksne som er først på dansegulvet, kravler, løber, leger, klatre og bruger deres krop aktivt i samspil med børnene. Fx i gymnastiksalen, på ture ud af huset, på legepladsen, til samling og generelt i hverdagen.

Praksis eksempel:

Det er morgen, og vi holder samling. Ugens sang er i denne uge tossesangen. Vi går rundt i en rundkreds. Her skal vi have en skuresvamp med rundt mens vi har svampen forskellige steder på kroppen mens vi synger. I denne lege styrkes børnenes sanser, balance, koncentration, fordybelse samtidig med vi er fælles om noget sjovt og tosset.

Øvelse og Mestring:

Bevægelseslegene bruger vi til at udvikle barnets evne til koncentration og fordybelse. Det at kunne finde og være i ro, er ligeså vigtig en kompetence, som at være oppe i høj arousal. Vi er optaget af at give børnene erfaringer med deres evne til selvregulering i form af det at være i både høj og lav arousal og overgangen derimellem.

Vi ved at bevægelse har afgørende betydning for børns indlæring og trivsel. I vores pædagogiske arbejde fokuserer vi på, at man lærer gennem kroppen. Mod til at øve sig og vedholdenhed til at blive ved til man mestre en ny kompetence er grundlæggende for den bevægelseskultur, vi ønsker. Følelsen af mestring udløser selvtillid.

Praksis eksempel fra Børnehaven:

Til samling skal vi øve os på at balancere med en svamp på foden. Dette har vi øvet flere samlinger i træk. Et barn synes at dette er meget svært og viser tydeligt, at han/hun er frustreret over at svampen hele tiden falder ned. En voksen snakker med ham om, at det er helt okay at synes, det er træls, at svampen falder ned, men at vi øver os, og jo mere vi øver os, jo bedre bliver vi. De næste dage ved samling sker det sammen, men pludselig til en samling nogle dage efter, mestrer barnet at holde svampen på foden. Barnet meget stolt over, at have lært noget der var så svært.

Vi arbejder altid ud fra børnenes nærmeste udviklingszone, hvor vi har fokus på børnenes aktuelle udviklingsniveau og møder og støtter dem der, hvor de er.

En kompetenceskrammer er et synligt bevis på at barnet er i gang med at lære noget nyt.

Praksis eksempel fra Vuggestuen:

Et barn øver et utallige gange at kravle op på ruchebanen. Undervejs falder han ned af trappen og får sand i næse og mund, han græder. Den voksne hjælper ham med at vaske sand af. Hun støtter ham til at kravle op på ruchebanen igen. Selv om det var svært og gjorde ondt at falde, så er han på toppen igen, for nu lykkes det for ham selv at kravle op og ruche ned.

1 Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

4.5 Natur, udeliv og science

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Natur, udeliv og science skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhæng, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes natur, udeliv og science? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension. Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur".

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve

menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed. 1

I Fredericia kommune arbejder vi for, at børn oplever deres læring som skabende, undersøgende og motiverende. Vi ser barnets første møde og læreprocesser om det naturfaglige som en tværfaglig dannelsesproces, der strækker sig helt fra de tidlige børneår og op gennem skoleforløbet.

Gennem et læringsmiljø med en STEAM tilgang lægges trædesten ud til at understøtte barnets nysgerrighed, foretagsomhed, kritiske forholdemåde til natur og oplevelse af tværfaglige sammenhænge. Barnets naturfaglige sansning og oplevelser i udelivet styrker dets deltagelsesmuligheder i fællesskabet – på tværs af alder, køn og kultur.

I Lynghøjen betyder det, at vi har fokus på, at børnene erfarer, eksperimenterer og analyserer deres omgivelser og derigennem bliver klogere på sig selv og verden. Vores mål er, at alle børn får erfaringer med de mange processer og oplevelser naturen giver os indsigt i. Det er vigtigt for os, at vi møder, undersøger og eksperimenterer i naturen sammen med børnene, og at børnene kommer helt tæt på naturens dyr, egenskaber og muligheder. Vi oplever en stor positiv indvirkning på børnenes optagelse af læring samt trivsel, når vi befinder os i naturen.

Vi er ofte på ture til stranden, i skoven og til andre nærmiljøer i vores læringsgrupper. Vi har ladcykler, som vi bruger meget aktivt til ture ud af huset. Derudover giver vores udemiljø på legepladsen også muligheder for fordybelse i forhold til natur, udeliv og science. På legepladsen vi et bålsted, hvor vi sammen laver bålmad hver fredag. Et overdækket læhus, som gør vi kan finde læ og ly for regn og blæst hele året, her sidder vi ofte ude og spiser. Vi har plantekasser med bær og spiselige planter, insekthoteller, et hamre- og snitteværksted, samt et udemiljø, der inviterer og inspirerer børnene til leg og samvær. Vi gør meget ud af, at tænke naturen ind i vores pædagogiske arbejde herunder naturens forandring og udvikling gennem årstiderne. Vi understøtter, at børnene udvikler en forståelse for at passe på naturen ved at genbruge så meget som muligt. Vi prioriterer højt at være ude det meste af vores tid i Lynghøjen, og forventer derfor også, at børnene er klædt godt på alt efter vejrs og årstid.

Et eksemplarisk eksempel fra Lynghøjen:

Vi ser børnene kigge ud på vandet; de leder efter sten til at kaste i vandet. Børnene er meget undersøgende, aktive, observerende og udforskende i naturen. De eksperimenterer med forskellen mellem store og små sten. Børnene oplever, hvad der sker, når man samler sten op fra sandet, at den er våd og kold. De kaster sten i vandet, hører lyden og ser dem lave ringe i vandet.

1 Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

4.6 Kultur, æstetik og fællesskab

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kultur, æstetik og fællesskab skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andre kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kultur, æstetik og fællesskab?**Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:**

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab.
 - Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
 - Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.
-

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden”.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier. 1 Fredericia Kommunes Børn & Unge politik bygger på at alle uanset baggrund, køn, etnicitet og handicap har ret til at være en del af et trygt fællesskab og et stimulerende læringsmiljø. Børn skal opleve tryghed og sikkerhed, og de skal udfordres og motiveres bedst muligt. Læringsmiljøet skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder, så de derigennem opbygger tillid til egne potentialer. Børn skal støttes i at eksperimentere med og håndtere følelsesudtryk, så det medvirker til at udvikle livsduelighed. Det pædagogiske personale skal derfor invitere børn til at deltage i sammenhænge, hvor grundlæggende erfaringer med demokrati og dannelse skabes. De skal støtte børnene i at gå på opdagelse i deres eget og andres liv, ligesom de skal understøtte børnene i at være vedholdende og innovative.

I Lynghøjen betyder det, at vi arbejder ud fra et fælles årshjul hvor kultur, æstetisk og fællesskab fremtræder i sammenkobling med de andre læreplanstemaer. Når vi arbejder med dette læreplanstema sammen med børnene, giver vi dem mulighederne for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden ud fra et kreativt perspektiv samtidig med, at de møder nye sider af sig selv. Vi inddrager naturen og naturens materialer, så meget vi kan til at udfolde os kreativt med børnene. Dette kan blandt andet være at male med kul fra vores bål, med pinde eller med mælkebøtter. Vi oplever, at når vi gennemgår en æstetisk læreproces sammen i et fællesskab bliver børnene mere nysgerrige og innovative, ligesom vi oplever, at børnene får en stor glæde af at være i denne læreproces sammen. Sammen kan vi skabe store glæder, udvikling og læring.

I Lynghøjen betyder det meget for os, at børnene oplever glæden ved at være en del af et fællesskab og ser forskellighed som en ressource. Hver fredag holder vi båltag med forskellige temaer på legepladsen, hvor alle grupperne er samlet omkring bålet til fælles aktiviteter og god mad. Vi har blandt andet haft ”rundt i verden-tema”, hvor børnene fik en kulturel oplevelse ved at smage mad fra forskellige lande, høre andre sprog samt lave forskellige aktiviteter, som var kendetegnende for landet. Derudover vægter vi også traditioner og højtider meget i Lynghøjen som f.eks. høstfest, julefrokost, påske mm. Til alle vores traditioner og højtider står vores køkkenpersonale altid klar med lækker mad, der hører sig til.

Eksemplariske eksempler fra Lynghøjen:

I tre uger arbejder vi med temaet ’eventyr’. En af grupperne skal i den første uge arbejde med eventyret ”Fyrtøjet”. Børnene har læst, lyttet, tegnet, genfortalt, leget og dramatiseret eventyret. Vi finder blandet andet sten på stranden som børnene senere maler til guldmønter. Da vi kommer hjem fra stranden fremstiller børnene og de voksne en skattekasse af gamle mælkekartoner, påsætter billede fra eventyret, lægger deres guldmønter i og dramatiser til sidst eventyret i fællesskab med deres skattekister i naturen ligesom i eventyret.

1 Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

5 EVALUERINGSKULTUR

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø. Hermed forstås, at det pædagogiske personale og ledelsen løbende forholder sig reflektivt til, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Hvad siger loven?

- Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.
- Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.
- Evalueringen skal offentliggøres.
- Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.

Dagtilbudslovens § 9, stk. 2 og 3.

5.1 Evalueringskultur

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø? Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Hvad siger loven?

"Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet.

Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen". 1

I Distrikt Erritsø arbejder vi med evaluering som en systematisk vurderingsmetode, der kan støtte det pædagogiske personale i at beskrive, analysere og reflektere over den pædagogiske indsats. Derfor skal opsamling af dokumentation på de opstillede pædagogiske mål ske løbende, både før, under og efter indsatsen, så vi får opsamlet dokumentation til offentliggørelse af arbejdet med den pædagogiske læreplan, tilsyn samt Lege- og læringsmiljøvurderingen (LLMV) hvert 2. år.

Vi anvender forskellige metoder til indsamling af dokumentation, såsom praksisfortællinger, foto, skemaer, børneinterviews, logbøger m.m.

Evalueringen medvirker til udvikling af ny viden og skaber grundlaget for at kunne justere det

pædagogiske læringsmiljø, så det understøtter børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Ledelsen skaber en systematisk og udviklende evalueringskultur, der både omhandler læreplansarbejdet, læringsmiljøet, børnefællesskaberne og det enkelte barn. Evalueringskulturen understøtter udviklingen af medarbejdernes fagprofessionalitet til gavn for det pædagogiske læringsmiljø for børnene.

Vi anvender forskellige redskaber, metoder og strukturer til at skabe systematik i de pædagogiske evalueringsprocesser. (KRAP- skemaer, SMTTE- model, IPH).

Vi ser en afgørende sammenhæng mellem en stærk faglig ledelse og en god evalueringskultur.

1 Den styrkede pædagogiske læreplan. Etablering af en evalueringskultur i dagtilbud, s. 50.

Dagtilbudsloven § 9, Stk. 2 og 3.

5.2 Evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

I Lynghøjen evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan i forbindelse med det ordinære tilsyn hvert andet år. I 2024 har vi evalueret alle læreplanstemaerne i foråret. I efteråret 2024 vil vi evaluere alle grundelementerne. Vi har udarbejdet en proces, hvor vi anvender den viden/nye indsigter, vi har fået fra de afsluttede projekter vi har arbejdet med, til at opdaterer vores pædagogiske læreplan. Eks. i 2023 havde vi et længere forløb med DGI omkring udvikle af bevægelsesdelen af vores profil, denne nye viden og indsigt i hvad børnegruppen og vores praksis krævede af ændringer afsluttede vi med at beskrive og opdaterer i læreplanstemaet Krop, sanser og bevægelse.